

RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH TAMOYILLARI**Umirov Islombek Furkatovich**

TDIU Samarqand filiali, iqtisod fanlari nomzodi, asistent.

Mustafoev Farrux Abdiqodir o'g'li

TDIU Samarqand filiali, mustaqil izlanuvchi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali.

*e-mail: mustafoevfarrux@gmail.com**<https://doi.org/10.5281/zenodo.11115627>*

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada asosan raqamli iqtisodiyotni yanada rivojlantirish va undagi moammolarni bartaraf etish, raqamli iqtisodiyotning o'sishi global iqtisodiy o'sishiga ta'siri, jahon bozoridagi raqamli iqtisodiyotning o'rnini. Hamda insonlarning yashash tarzini sezilarli o'zgartira olishi va bu uning asosiy foydasi ekanligi yoritib berilgan.*

***Kalit so'zlar:** Raqamli iqtisodiyot, raqamli iqtisodiyotni shakllantirish, internet iqtisodiyoti, raqamli iqtisodiyot va jahon iqtisodiyoti istiqbollari, kommunikatsiya.*

PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF DIGITAL ECONOMY

***Abstract.** This article mainly focuses on the further development of the digital economy and the elimination of its problems, the impact of the growth of the digital economy on global economic growth, and the role of the digital economy in the world market. It is also explained that it can significantly change people's way of life and that this is its main benefit.*

***Keywords:** Digital economy, formation of digital economy, internet economy, digital economy and world economy prospects, communication.*

ПРИНЦИПЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

***Аннотация.** В данной статье основное внимание уделяется дальнейшему развитию цифровой экономики и устранению ее проблем, влиянию роста цифровой экономики на глобальный экономический рост, а также роли цифровой экономики на мировом рынке. Также поясняется, что оно способно существенно изменить образ жизни людей и что в этом его главное преимущество.*

***Ключевые слова:** Цифровая экономика, формирование цифровой экономики, интернет-экономика, цифровая экономика и перспективы мировой экономики, коммуникация.*

Kirish. Raqamli Iqtisodiyotni rivojlanishi ko'plab qulayliklari va afzalliklari va yutuqlari va o'ziga yarasha kamchiliklari ham bor. Raqamlilashtirish natijasida ko'plab qulayliklarga ega

bo'lamiz masalan, vaqtimiz tejalishi moliyaviy erkinliklar ko'plab qulaylik bor oldinlari ochirad kutib kommunal tulovlarini amalga oshirar edik hozir esa turgan joyimizdan turli xil joylardan bu sihlarni amalga oshirishimiz mumkun. Yangi texnologiyalar kashf etilishi yangi loyihalar insonlar uchun juda qulaylashib ma'anfatli bo'lib bormoqda aqilli uylar aqlli soatlar, aqlli smart fonlar. Biz bu yerda qulayliklarini ba;zilarini sanab o'tdik lekin buni kamchiliklarini ham inobatga olishimiz kerak hozirgi sanab o;rilgan turli xildagi smartfonlar texnologiyalarni ham boshqarishni bilish kerak buni esa yoshi kattalar bajarisha olishmaydi. Raqamli iqtisodiyotni kirib kelishi Iqtisodiyotni ham rivojlanishiga katta hissa qo'shdi 10 kishi qiladigan ishlarni 1 ta yangi texnologiya bajarishmoqda buni saaytlarda xam ko'rishiz va uchratishiz ham mumkun. Robotlar paydo bo'lishi suniiy intellekt paydo bo'lishi qisqa qilib aytganda insonlar uchun juda foydali bo'lib bormoqda Raqamli iqtisodiyotning yuksalishi 21-asrning o'ziga xos xususiyatlaridan biridir.

Albatta bugungi kunni raqamli texnologiyalarsiz tasavvur qilish qiyin albatta. Aql-zakovat vailm-taraqqiyot qanotidir. Zamonaviy ilm-fanning cho'qqisi yuqori texnologiyalarda, raqamliolamda ko'zga tashlanadi. To'rtinchi sanoat inqilobi taraqqiyotning yangi ko'rinishi - "raqamliiqtisodiyot" boshlanganini anglatadi. Bugungi kunda biz yaqin kelajakda erishmoqchi bo'lganulkan maqsadlarga egamiz. Buning uchun bizga albatta yetuk kadr va mutaxassislar kerak.

Raqamli texnologiyalar jamiyat va iqtisodiyotga ko'p jihatdan ta'sir o'tkazadi, shu jumladanyangi aloqa va hamkorlik vositalari orqali xizmat ko'rsatishning kuchli tarkibiy qismiga egabo'lgan yangi mahsulotlar ma'lumotlarning iqtisodiy o'sish omili sifatida roli sun'iy intellect(AI) yordamida vazifalarni avtomatlashtirish va platformalar kabi yangi biznesmodellarining paydo bo'lishi insoniyat hayotini o'zgartirib yubordi. Shu sababli raqamlashtirishbizning hayotimiz va birgalikda ishlash tarzimizni tubdan o'zgartiradi. Bu butun davlat rivojlanishi va farovonligi demakdir.

Shuningdek, barcha sohalarida korxonalar, tashkilotlar uchun samaradorlik, vaqt, bandlik, ko'nikma, daromadlarni to'g'ri taqsimlash, atrof muhit va tashqi olamga katta ta'sirko'rsatadi.

Hozirda biz asosan O'zbekiston rivojlangan davlatlar qatorida bo'lish uchun harakatdan to'xtamasligimiz zarur. Xorijiy davlatlarda bizga qaraganda raqamli iqtisodiyot ancha rivojlangan.

Iqtisodiyotning raqamlashishi bu mamlakat taraqqiyoti uchun juda muhim.

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot rivojlanishi barcha sohalar rivoji bilan chambarchas bog'liqdir. Imkon qadar kamroq resurs sarflab, ko'proq mahsulot chiqarish — raqamli iqtisodiyotning ustuvor vazifasi. Yurtdoshlarimizda raqamli iqtisodiyot sharoitida nafaqat o'zini o'zi, balki atrofdegilarni ham ish o'rni bilan ta'minlash imkoni oshadi. Bu jarayonni yanada aniqroq tasavvur qilish uchun bir misol keltirsak. Dunyo miqyosida faoliyati abadiydek tuyulgan va turli sohalar bozorlarida ulkan ulushlarga ega bo'lgan gigant korporatsiyalar sanoqli yillarda

hech qanday tarixi yo‘q kichik kompaniyalardan orqada qola boshladi. Mazkur jarayonni tadrijiy taraqqiyot, ya’ni evolyutsiyaning tabiiy bosqichi, deb hisoblash mumkin.

Umuman aytganda, farmon bilan mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan yana bir qator amaliy choralar tasdiqlangan. Ularning samarali ijrosini ta’minlashda biz, senatorlarning zimmasida ham katta mas’uliyat yotadi. Demak, jonli targ‘ibot, amaliy muloqotlarni yanada kuchaytirishimiz lozim. Zero, raqamli iqtisodiyot jamiyatning har bir a’zosidan ana shunday fidoyilik, bilimdonlik va yuqori salohiyatni talab qiladi. Davlatimiz rahbari ta’kidlaganlaridek “iqtisodiyotni shakllantirish ko’p mablag’ va mehnat talab qiladi. Ammo biz bundan qo’rqmasdan raqamli iqtisodiyotni shakllantirishimiz kerak. Bu ishni bugundan, hozirdan ma’sulyat va qai’iyat bilan boshlashimiz lozim.

Reallik bilan bog‘laganda raqamli iqtisodiyot rivojlangan davlatlarda YAİM hajmi ham, YAİMning aholi son boshiga ulushi ham yuqoriligini ko‘rishimiz mumkin. Shu jihatdan olib qaraganda, mamlakatimizda mazkur masalaga e’tibor qaratish yagona maqsadni ko‘zlaydi, u ham bo‘lsa, aholining yashash sharoitini yaxshilash, aholini real daromadini oshirish, qolaversa tadbirkorlikni va mamlakatimiz iqtisodiyotini rivojlantirishdir. “Raqamli texnologiyalar nafaqat mahsulot va xizmatlar sifatini oshiradi, ortiqcha xarajatlarni kamaytiradi. Shu bilan birga, meni juda qattiq tashvishga soladigan va bezovta qiladigan eng og‘ir illat – korrupsiya balosini yo‘qotishda ham samarali vositadir” - Prezidentimizning mazkur so‘zlari raqamlashtirish nafaqat iqtisodiyot tarmoqlarida tejamkorlik va samaradorlikni ta’minlashi, balki korrupsiya va qora iqtisodiyotga qarshi kurashish uchun samarali vosita sifatida qayd etilishi bilan ahamiyatlidir.

Xulosa. Xulosa qilib aytganga, har bir mamlakat rivojlanishi uchun yangi-yangi o‘zgarishlar, g‘oyalar, vaqti-vaqti bilan o‘zgarib turadigan yangicha tartiblar bo‘lishi lozim.

Mamlakatimiz taraqqiyotining istiqboli ham raqamli iqtisodiyot rivojlanishi va raqamli texnologiyalarning qamrov darajasiga tayanadi. Raqamli iqtisodiyot jamoat manfaatlarida ishlashi uchun u inklyuziv bo‘lishi kerak. Yangi texnologiyalar muqarrar ravishda mehnat bozoridagi sezilarli o‘zgarishlar, jumladan, ayrim tarmoqlarda ish o‘rinlarini qisqartirish va boshqalarida keng miqyosda yangi imkoniyatlar yaratish bilan bog‘liq. Raqamli iqtisodiyot turlixil yangi bilim va ko‘nikmalarni, sezilarli darajada yangi ijtimoiy himoya choralari talab qiladi. Shu bilan birga, ta’limni rivojlantirish, shuningdek, umrbod ta’lim xizmatlaridan umumiy foydalanish imkoniyatini ta’minlash uchun katta mablag‘ talab etiladi.

REFERENCES

1. Xaydarov Baxrom Xolmuradovich Iqtisodiy islohotlarni rivojlantirishdakilambag,,allikni qisqartirish. IQTISODIYOT VA TA‘LIM 2021 4-son. 288-292 b

2. Raqamli iqtisodiyot korrupsiyaga baham beradi 22-fevral 2019 Qobil Tursunov, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati a’zosi
3. <https://kun.uz/uz/news/2018/12/28/prezident-murojaatnomasi-toliq-matn>
4. Downs, T .; Greenstein, S. (2002). "AQShdagi universal kirish va mahalliy Internet bozorlari". Tadqiqot siyosati. 31 (7): 1035-52. CiteSeerX 10.1.1.509.7345. doi:10.1016 / s0048-7333 (01) 00177-9